

Anförande den 1 maj 1980
i Malmö och Helsingborg

Med reservation för
eventuella ändringar

Får ej publiceras före
kl 15.00 den 1/5 1980

Mötesdeltagare, demonstranter!

Vårt första-majfirande sker i dag under en hård
avtalsstrid och med en vanskött svensk ekonomi.

Vi demonstrerar för de stora folkgruppernas rätt
till rättvisa och trygghet.

Men den hårt tillspetsade situationen i vårt land
får inte undanskymma de väldiga hot mot mänsklig
existens och mänsklig värdighet som världssamhäl-
let står inför.

Vi lever under ett överhängande hot om ett förödande
storkrig. I krisernas Iran och Afghanistan är
de båda supermakterna inblandade. Spänningen mel-
lan dessa makter stegras. I ett nytt kallt krig ök-
ar misstänksamheten. Riskerna för öppna konflikter
blir större. Och i andra områden vet vi att det
finns ekonomiska och politiska risker för nya,
snabbt uppflammande konflikter som snabbt kan kom-
ma att få förödande konsekvenser.

Kampen för
freden är mänsklighetens ödesfråga.

Varje dag vräks mil-
jarder ut på nya, effektivare och allt mer raffi-
nerade dödsvapen. Varje dag arbetar nära hälften
av världens vetenskapsmän inom teknik och naturvet-
enskap med att utveckla dessa vapen. Redan förfo-
gar de båda supermakterna över kärnvapen som skul-
le kunna förrinta allt liv hundratals gånger om.

Vår demonstration i dag riktar sig mot denna van-
vettets kapprustning. Svensk arbetarrörelse skall
ingå i den internationella folkliga massrörelse
som måste formos för att driva kravet på nedrust-
ning. Det handlar om mänsklighetens överlevnad.

Rustningarna blir än mer upprörande när samtidigt
brist på mänskliga och materiella resurser tvingar
ar miljoner människor till liv i
svält och djup fattigdom.

Vi får aldrig vänja oss vid den kata-
strof detta innebär.

Världshushållet måste kunna ge
alla människor en grundläggande försörjning: vatten att dricka, ris att äta och en rimlig chans för barnen att överleva och utvecklas.

Vår demonstration i dag riktar sig mot svälten och fattigdomen i världen. Vi vill medverka till konstruktiva åtgärder för att utrota det folkmord svälten innebär.

Också kampen för mänskliga rättigheter är en kamp för mänsklig värdighet.

Vi har nyligen upplevt hur den afrikanska nationalismen vunnit en stor seger. Ur rasism och kolonialism har en ny stat fötts. Vi hyllar i dag det fria Zimbabwe.

Historien har än en gång visat att när ett folk tar upp befrielsekampen, ger det aldrig upp kampen förrän friheten är vunnen.

Också i de grymma högerdiktaturernas Latin-Amerika har ett folk befriat sig från förtrycket. Vi hälsar det fria Nicaragua.

Vår demonstration i dag riktar sig mot rasförföljelse och politiskt förtryck. Vi stödjer folkens kamp för frihet och mänskliga rättigheter.

Mötesdeltagare!

Landet är i kris.

Sverige är i mycket stora svårigheter.

Varje månad lånar regeringen upp väldiga belopp i utländska banker för att betala underskottet i våra utrikes affärer. För dessa lån får vi betala höga räntor. Återbetalningen lägger väldiga bördor på framtiden.

Statsfinanserna är undergrävda. Sedan den socialdemokratiska regeringen avgick har underskottet ökat från 3 till nära 60 miljarder kronor. Räntan på statsskulden är i dag högre än försvarskostnaderna.

Arbetarnas och tjänstemännens reallöner har sjunkit kraftigt. Många har svårare att klara

hyran, matkostnaderna, kläder till barnen. Samtidigt frodas spekulanterna, de smarta med lyxvillor och noll-skatter i inflationens spår.

På arbetsmarknaden råder konflikt. Kommunikatio-
nerna i storstadsområdena fungerar inte. Luft-
farten är stängd. Sjukvården och barnomsorgen
drabbas av växande svårigheter. I morgon stängs
hundratusentals arbetare ute från sina arbeten.
Vi trodde aldrig att detta skulle kunna inträffa
i arbetsfredens Sverige.

Och så kan vi alla bevittna hur antalet utslagna
ökar. Hur det på många håll finns ett hårt och o-
gästvänligt klimat i umgänget mellan människor.
Hur framtidstron sviktar. Allt detta som brukar va-
ra kännetecken på en kris.

Och allt fler frågar: Hur har det kunnat bli så i
Sverige? Sverige var ju något av en modell som
kunde visa de sociala framstegens möjlighet. Där
de sociala klyftorna gradvis kunde fyllas ut, där
tryggheten och välfärden kunde förbättras,

där förmågan till samförstånd betecknades
som någonting naturligt och där framtidstron var
nära nog självklar.

Så är det inte längre. Och många frågar med oro i
sinnet och med sorg i hjärtat: hur kunde det bli så?

Måste det förbli på det här sättet, kan utvecklingen ånyo vridas rätt?

Det är svåra frågor. Och viktiga. De berör direkt vår framtid. Det är den politiska debatten gäller.

Nu finns det naturligtvis många förklaringar till skeendet i samhället. Vi påverkas i hög grad av utvecklingen i världen, av de motsättningar och kriser som präglar den internationella utvecklingen. Det finns drag i den kapitalistiska och kommersiella utvecklingen som är utomordentligt svåra att bemästra. Den tekniska och ekonomiska utvecklingen har ställt oss inför besvärliga strukturproblem.

Allt detta är riktigt.

Men de senaste årens utveckling i vårt land måste också till väsentlig del förklaras av att vi fått en borgerlig regering och en borgerlig politik i Sverige.

I valrörelsen 1976 varnade vi socialdemokrater för de borgerliga partiernas löften om stora skattesänkningar och stora utgiftsökningar. De kunde försvaga vår ekonomi, de kunde hota vår sociala välfärd.

Nu har det gått 3 1/2 år. Nu erkänner samtliga borgerliga partier att vi befinner oss i en djup statsfinansiell kris. Nu säger den borgerliga regeringen att budgetunderskottet är så stort, att det utgör en fara för ekonomin, att det hotar vårt nationella oberoende och att det kan utsätta vårt politiska och sociala system för större påfrestningar än den nu verksamma generationen har upplevt.

Detta har den borgerliga regeringen ställt till med. För detta bär borgerligheten ansvaret.

Statsutgifterna har stigit betydligt snabbare än tidigare. Det beror bara till en mindre del på utgifter för att hålla uppe sysselsättningen. Men den Fälldinska långbänken i energipolitiken har kostat samhället väldiga belopp, liksom kostnaderna för de flygplan som aldrig får lyfta, överpriserna vid inköp av privata företag, subventioner till företagen, en slapp utgiftsprövning i budgetdepartementet.

Samtidigt har statsinkomsterna minskat i fasta priser. Ty man har sänkt arbetsgivaravgifterna, indexreglerat skatterna, sänkt skatterna för egenföretagarna, kapitalägarna och högre inkomsttagare.

Resultatet är ett budgetunderskott på nästan 60 miljarder kronor. På grund av räntan på statsskulden, växer det till 80 miljarder på några år, även om vi inte genomför en enda reform. Resultatet är att statsskulden växer från 70 miljarder kronor 1976 till 500 miljarder kronor om några år. Sämre utveckling av statsfinanserna har inte något annat land.

Nu säger regeringen att den vill spara, 7 miljarder nästa år, 5 miljarder varje år därefter i fem år. Men man talar inte om vem som skall betala för tre år av grov vanskötsel av statens finanser. Vi vet att det i kanslihuset finns utarbetade förslag om försämrade pensioner, sänkta barnbidrag, försämrad sjukförsäkring och annat. Vi befarar att främst moderaterna vill genomdriva en social nedrustning. Därför har vi krävt papperen på bordet - nu. Svenska folket har rätt att begära rejäla besked från regeringen. I sak vet vi: det svenska folket kommer att under många år få dyrt betala den borgerliga regeringens vanvård av statens finanser.

Men, mötesdeltagare, desto viktigare är det att inte högerkrafterna får använda krisen i statsfinanserna till att rasera välfärden, förstöra den sociala tryggheten, öka de sociala och ekonomiska klyftorna i vårt land. Desto viktigare är det att vi slår vakt om solidariteten och gemenskapen i det svenska samhället.

x x x

Den borgerliga regeringen har bedrivit en hård och konsekvent konfrontationspolitik mot arbetarrörelsen, fackligt och politiskt. Den vilja till samförstånd och breda lösningar som kännetecknade den socialdemokratiska regeringen under många decennier har ersatts av ett nytt klimat. Vi har dragit slutsatsen att de bestämmande inom borgerligheten anser det icke bara möjligt utan också önskvärt att driva en oförsonlig konfrontationspolitik mot arbetarrörelsen.

Vi märker detta i riksdagen. Regeringen bedriver en förstelnad blockpolitik. Dess innebörd är att aldrig ta hänsyn till socialdemokratiska synpunkter eller socialdemokratiska förslag. De borgerliga förslagen röstas igenom, numera med en rösts majoritet. Men klimatet i riksdagen är helt sterilt. Det finns aldrig ett givande och tagande. Det finns bara borgerliga diktat.

Nu märker vi det på arbetsmarknaden. Enligt vår bestämda uppfattning har den borgerliga regeringen i nära samspel med arbetsgivarna försvårat avtalsrörelsen och fördjupat motsättningarna i samhället, i stället för att försöka nå överenskommelser i samförståndets tecken.

I valrörelsen talade de borgerliga partierna om att den ekonomiska utvecklingen var ljus, att alla kurvor pekade åt rätt håll, att de borgerliga hade klarat krisen. Dagen efter valet bråkade krisen loss igen och löntagarna fick veta att det inte fanns utrymme för löneförbättringar för deras del.

Vid årsskiftet drev de borgerliga partierna igenom en skatteomläggning som gav stora favörer till höginkomsttagarna, upp till 11.000 kronor i skattesänkningar, men mycket litet till vanliga arbetare och tjänstemän. Vi varnade för att man därmed skulle försvåra avtalsrörelsen. Dessa farhågor har besannats. Ty hur skall de borgerliga kunna förklara för vanliga löntagare att de skall godta en ytterligare försämring av sin levnadsstandard när den borgerliga regeringen strax innan gett stora förmåner till de mycket välbeställda.

Sedan arbetsgivarna i månader vägrat att förhandla, sökte regeringschefen driva igenom en tvångslag mot arbetare och tjänstemän som skulle ha berövat dem rätten att förhandla om sina löner. Vi socialdemokrater förhindrade detta omdömeslösa inhopp. Det efterlämnade en bestående misstro mot regeringens avsikter.

Därefter lanserade regeringen ett s.k. paket, som inte främst syftade till att rädda avtalsrörelsen, utan till att rädda Fällidin i regeringen, efter nederlaget i folkomröstningen. Det var sakligt svagt, bl a eftersom priserna redan hunnit stiga med 8 procent sedan avtalet löpte ut. Det var icke förankrat hos parterna.

Det upplevdes av löntagarna som ett diktat. Det låste förhandlingarna på ett olyckligt sätt. Regeringen blev en part i förhandlingarna.

Regeringen har vidare på ett oskickligt sätt sökt detaljstyra förhandlingarna på den offentliga sektorn. Vi vet nu att det var regeringen som genom ett direkt ingripande förhindrade arbetsgivarna inom stat, kommun och landsting att lägga ut ett generellt påslag, ^{kanske} som kunde ha hejdat konflikten innan den bröt ut.

Man har både från arbetsgivarsidan och från högerhåll gjort uttalanden som speglar en önskan om konfrontation, som jag betecknar som djupt oroande.

När Arbetsgivareföreningens ordförande säger att kostnaderna för en konflikt vore att betrakta som en investering i framtiden, är detta ett sätt att tala som icke på årtionden förekommit på svensk arbetsmarknad.

När moderatledaren Gösta Bohman i ett känsligt läge på arbetsmarknaden gjorde gällande att LO:s medlemmar antingen är okunniga eller ansvarslösa, speglar detta en föraktfull hänsynslöshet mot människor som kämpar för att värna sina reallöner, efter flera år av försämringar.

Inför denna konfrontation från borgerlighetens och från arbetsgivarvärldens sida, slår vi beslutsamt vakt om de breda löntagargruppernas intressen.

Där finns säkerligen inom borgerligheten drömmar om att man genom sin politiska och ekonomiska övermakt skall kunna kväsa arbetarrörelsen, krossa dess politiska och fackliga strävanden.

Låt oss komma dessa förhoppningar på skam. Låt oss denna 1:a maj visa den svenska arbetarrörelsens obrutna sammanhållning och kampvilja.

I morgon utestängs 800.000 arbetare från sina arbeten av arbetsgivarna. 100.000 arbetare går i strejk. Det är den största konflikten någonsin på svensk arbetsmarknad.

Det är djupt allvarligt. Konflikten innebär väldiga påfrestningar för vårt samhälle. Kraven är egentligen begränsade. Löntagarna kräver bevarad köpkraft och rättvis fördelning. Fackföreningsrörelsen har i två

avtalsrörelser tagit på sig ett stort ansvar för att rädda landets ekonomi. Reallönerna minskade kraftigt. Man har utgått ifrån att dessa uppoffringar skulle användas till att bygga upp landet. De har i stället i väsentlig grad använts till att öka de sociala klyftorna.

Nu måste regeringen och arbetsgivarna förstå att man icke kan pressa arbetarna och deras organisationer hur hårt som helst. De måste framförallt inse att en rättvis fördelning, känslan för social rättvisa, måste vara ledstjärnan för en fredlig uppgörelse.

I dagens läge bör regeringen omedelbart dra tillbaka sitt s.k. paket, som bara ställt till svårigheter i avtalsrörelsen. I stället bör man söka bygga upp ett nytt knippe åtgärder som kan förankras hos parterna och kan medverka till en fredlig lösning av konflikten på arbetsmarknaden.

Kanske kommer borgerligheten småningom att inse att dess hårda konfrontation inte löser några problem, utan skapar ett dåligt samhälle med stora motsättningar. Kanske de till slut förstår att alla grupper tjänar på social stabilitet och utjämning.

Därför är vår sammanhållning så oerhört viktig. Den är nödvändig. Men vår strävan är inte att möta konfrontation med konfrontation.

Vår strävan är att åter upprätta en stämning av samförstånd och generositet i det svenska samhället. Vår vilja är att uppnå breda lösningar med förankring hos de stora folkgrupperna på de svåra frågor vi står inför.

Detta är arbetarrörelsens tradition. Detta är den breda folkliga reformpolitikens tradition. Icke sedan krisåren i 30-talets början, har Sverige bättre behövt denna tradition. I den borgerliga konfrontationens och blockpolitikens år, skall vi ha kraften att visa öppenhet, samförståndsvilja och framtidstro.

Ty, mötesdeltagare, vi bör ha klart för oss och redan nu bereda oss på: förr eller senare kommer arbetarrörelsen att ställas inför den mödosamma och ansvarsfulla uppgiften att åter vrida utvecklingen rätt. Det blir som så många gånger tidigare arbetarrörelsen som får ta ansvar för landet. Det ansvaret måste vi vara tveklöst beredda att ta på oss.

Vi har aldrig sökt dölja de problem vi möter under 80-talet. Underskotten i statens budget och i våra affärer med utlandet måste minskas. På sikt löper vi annars risken att hamna helt i händerna på utländska långgivare och förlora vårt ekonomiska oberoende.

För att kunna minska de stora underskotten är det oundvikligt att vi riktar in ansträngningarna på att komma till rätta med den snabba inflationen och de allt för låga industriinvesteringarna.

Inflationen är ett samhällsont. Den omfördelar årligen enorma belopp från långivare och skattebetalare till låntagare. Den urholkar vår levnadsstandard. Den skapar osäkerhet om framtiden och driver upp ränteläget och håller på så sätt tillbaka bostads- och industriinvesteringarna. Tillammans med vårt nuvarande skattesystem skapar den en utpräglad spekulationsekonomi. Den försvarar rimliga avtalsuppgörelser och utgör ett hot mot vårt näringslivs konkurrenskraft.

En annan sak som de senaste åren lärt oss är betydelsen av en tillräckligt stor industrisektor. Vi klarar inte av att nå balans i utrikeshandeln utan att öka exporten. För detta behöver industriinvesteringarna öka. Många har under 1970-talet börjat ifrågasätta värdet av ekonomisk tillväxt. Är mera prylar verkligen vad vi behöver, har man sagt. Nu kan vi klart se att tillväxten är nödvändig - inte för att ge oss mera prylar, utan av det skälet att de många otillfredsställda behoven inom den gemensamma sektorn inte kan tillgodoses om inte denna sektor bärs upp av en tillräckligt stark industrisektor. Även för detta krävs ökade industriinvesteringar.

Balans i våra utrikes affärer och i statens finanser är inget vi kan åstadkomma på något år

eller två. Det är en lång och mödosam process som kommer att ta en stor del av 80-talet i anspråk. Under den här tiden kommer det att krävas uppoffringar av oss. Utrymmet för förbättrad privat standard och offentlig service, kommer att vara begränsat. Nu gäller det i första hand att så långt möjligt försvara den sociala välfärd vi byggt upp här i landet och förhindra ytterligare sänkningar av reallönerna.

Det är min bestämda övertygelse att de stora medborgargrupperna är beredda att göra dessa uppoffringar, men då krävs att bördorna fördelas rättvist. En sanering av statsfinanserna får inte drabba de svagaste grupperna i samhället. De förändringar av skattesystemet som blir nödvändiga i framtiden får inte följa mönstret från de borgerliga skatteomläggningarna. Skattesystemet måste stå i samklang med kravet på social rättvisa och rättvis fördelning av bördorna. Om löntagarna skall avstå från löneökningar för att möjliggöra en nödvändig kapitalbildning i landet, måste man ha garantier för att pengarna faktiskt används för ökade investeringar och man måste få ett direkt inflytande över den investeringsverksamheten. Löntagarfonder blir en nödvändighet under 80-talet. Den svåra process jag beskrivit måste genomföras under brett samförstånd och med ömsesidigt förtroende mellan alla berörda parter - den kan

inte komma till stånd i kamp mot de breda folk-
lagren, i konflikt med arbetare och tjänstemän.

Under hela denna svåra period måste vi söka vär-
na sysselsättningen, bekämpa arbetslösheten,
framför allt bland de unga.

x x x

De senaste åren har industri- och arbetslöshets-
problemen drabbat även Skåne med stor tyngd. Det
har gällt textil-, gummi- och trädgårdsnäringarna.

Nu är det varven som skapar allvarlig oro - i
Malmö och Landskrona.

Vi har kritiserat regeringens skötsel av varvs-
frågan. Fackligt och politiskt har vi nu lagt fram
ett bättre förslag än regeringens. Vi menar att
man inte nu får fatta beslut som kan betyda en
total avveckling av storvarven. Vi anser att
Öresundsvarvet skall ges möjligheter till fortsatt
drift och därmed möjligheter att överleva i enlig-
het med den plan de anställda och företagsledning-
en i Landskrona arbetat ut. Vi menar att Kockums
fortlevnad hotas av en så stor nedskärning av pro-
duktionskapaciteten som regeringen föreslår.

Den neddragning av sysselsättningen som blir nödvändig även enligt det socialdemokratiska förslaget, måste mötas med förstärkta arbetsmarknadspolitiska åtgärder och kraftfulla insatser för att skapa nya jobb.

Vi hoppas att vår motion samlar en ordentlig majoritet i riksdagen. Visserligen har herr Åsling förklarat att denna motion innebär ett "ansvarslöst dribblande med bypolitiska intressen". Han bör få det svar han förtjänar. Det är bra för hela Skåne att det finns en arbetarrörelse som tar ett konstruktivt ansvar när jobben och tryggheten hotas.

Problemen inom ekonomin och på arbetsmarknaden är djupt allvarliga. De skapar stora svårigheter i dag. De riskerar att undergräva vår framtid. En god framtid kan inte byggas på en raserad ekonomi och på ökande klyftor och hårda motsättningar, framtvingade av de starkas vilja att göra sig starkare på de svagas bekostnad.

De borgerliga partierna och deras samhällssyn kan inte erbjuda vårt utvecklade industri- och välfärdssamhälle ett ideologiskt och praktiskt handlingsprogram. De erbjuder i centertappning en flykt till det förgångnas förmenta idyll - till folkflertalets förödande fattigdom. De erbjuder i högertappning en flykt till det individuella och

privata, en flykt som bortser från att vi alla lever i ett samhälleligt beroende av varandra, där ingen människa, familj eller grupp är en ö, avskuren från andra människor. De erbjuder tillsammans en förödande oförmåga till krafttag och samling inför svåra samhällsproblem. Därför är problemen nu så stora. Därför hotas den sociala välfärden. Därför ter sig framtiden nu så dystert för stora och utsatta folkgrupper.

I grunden är det inte bara torra siffror om budgetunderskott, om bytesbalans, om inflationsprocent, om tillväxtprocent, det handlar om.

Det handlar om våra barns uppväxtvillkor och deras framtid, om de drömmar vi föräldrar har om barnens förkovran och utveckling. Vilken framtid blir det när man skär ner på barnomsorgens utbyggnad, när man förskingrar möjligheten att förbättra skolorna, när man drar in på de samhällsresurser som är så viktiga för barn i ekonomiskt mindre gynnade familjer. Och vilket samhälle blir följden av en ökande segregation som dömer vissa barn till en uppväxt i fattiga och torftiga miljöer, medan andra får växa upp ekonomiskt och socialt välbeställda, med goda skolor och utvecklade fritidsmöjligheter.

Därför är det för barnens och framtidens skull som den ekonomiska stabiliteten och rättvisan måste återupprättas inom det svenska samhället.

Ty det är mycket som måste göras. Vi måste förbättra möjligheterna till kontakt mellan barn och föräldrar, till mer tid ihop. Vi måste bättre stödja de barn som redan i förskoleåldern hotas av utslagning. Vi måste undan för undan förbättra skolan så att den blir tryggare, så att den lär mer, så att den bättre befrämjar varje barns personliga utveckling. Och vi måste sätta in krafttag så att unga människor inte skall behöva gå direkt från skolan ut i arbetslöshet, ut i ett samhälle som inte erbjuder jobb, utan i stället stora sociala risker. Därför har vi också skarpt reagerat mot regeringens förslag att rycka undan beredskapsarbeten från de unga, utan att erbjuda dem något annat och bättre. Nu sviks löftena om en ungdomsgaranti. Och det blir de unga som har de sämsta möjligheterna på arbetsmarknaden som drabbas.

För många barn och unga människor är det svenska samhället ett hårt och tufft samhälle. Många far illa - fysiskt och psykiskt. Detta kan vi bara delvis möta med traditionella reformer. Ty de ekonomiska resurserna är begränsade och problemen går djupare.

Därmed skärps kraven på en samhällsomvandling som ersätter självhävdelse och kommersiell spekulation med den trygghet och den frihet som bara kan skapas av samhörighet mellan människor med lika värde. Och det värdet kan vi inte läsa av i någon taxeringskalender eller i förmågan att surfa på någon modevåg. Alla människors lika värde kräver en samhällsomvandling som måste röja undan klyftorna mellan de välbeställda och de sämre ställda, mellan de mäktiga och de maktlösa. Det är en socialdemokratisk samhällsomvandling, som måste drivas fram av styrkan och solidariteten i en fri, demokratisk folkrörelse.

Starka, kommersiella krafter far illa fram med människor. De far illa fram också med vår miljö och med vår natur.

Och nu står det alldeles klart: inga slagord, inga tomma centerlöften kan ta ifrån socialdemokratin uppgiften att gå i spetsen, i kampen för en god livsmiljö för människorna. Det var här i Skåne, genom Axel Danielsson, som en hård, socialdemokratisk kritik mot den kapitalistiska miljöförstörelsen först formulerades. Det är ett samhällskritiskt arv vi känner stolthet över.

Och det var genom en socialdemokratisk praktisk politik som folkflertalets eländiga förhållanden - livsmiljöer - om man så vill - i grunden började förändras.

Det gällde bostäderna. Det gällde den kulturella miljön - utbildningen, litteraturen, folkbildningen. Det gällde den yttre miljön med kraftfulla insatser för att rena vatten och luft och bevara värdefulla naturförmåner. Det gällde arbetsmiljöerna med hårda arbetsmiljölagar och ökat inflytande för löntagarna.

På alla dessa områden måste vi gå vidare. Vi vill stoppa giftspridningen i skogarna och kraftigt minska användningen av bekämpningsmedel i jordbruket. Vi vill ha en gift- och kemikommission för att kunna gripa in mot de mängder av dåligt kartlagda och ofta hälsovådliga kemikalier, som vi allt oftare kommer i kontakt med, inte minst i arbetslivet.

Efter folkomröstningen om kärnkraften står vi inför ytterligare en stor och viktig uppgift. Det finns klara samband mellan många miljöproblem och olika former av energiproblem. Kärnkraften innebär risker vi måste ta på allvar. Olje- och kolförbränningen påverkar dagligen luften vi andas och skördar många offer. Vattenkraften innebär konflikter med viljan att bevara värdefulla naturområden. Och även de alternativa energikällorna kommer att erbjuda problem.

Nu skall vi avveckla kärnkraften under en tjugofemårsperiod. Samtidigt skall vi kraftigt minska oljeförbrukningen - av miljöskäl men också av ekonomiska skäl. Och vi skall utveckla de flödande energikällorna och anpassa den framtida energiproduktionen så bra det går, till människornas och naturens krav.

Det är en väldig uppgift vi har framför oss. Den kan inte klaras av några marknadskrafter eller av några hopradsade sparplaner eller långbänkar. Den kräver ett uthålligt och målmedvetet arbete, år efter år, decennium efter decennium. Det är en uppgift som måste kunna samla alla inom arbetarrörelsen.

En ljus framtid för barnen och de unga, en framtid med värdiga livsmiljöer hemma och på jobbet, kan med dagens hotfulla problem te sig nästan som drömmeri, en flykt från den dystra verkligheten. Och ändå var det bara några år sedan allt detta stod som nästa punkt på vår dagordning. Det har gått fort utför. Många drömmar har bleknat.

Just därför är det så viktigt att arbetarrörelsen åter kan ta den politiska ledningen i landet. För att återskapa en sund ekonomi. Men också för att fullfölja den demokratiska socialismens praktiska

reformarbete. Då handlar det om den mödosamma kampen för människornas frigörelse till rika och utvecklande liv i skapande gemenskap. Då handlar det, med partiprogrammets ord, om medborgarnas frigörelse "från beroende av varje slags maktgrupper utanför deras kontroll".

Men då måste också demokratin försvaras och utvecklas även inom ekonomin.

Låt oss nu spänna krafterna för att ersätta de raserade statsfinansernas trygghetshot med gammal, god ekonomisk stabilitet. Låt oss ersätta kommersiell rovdrift på människor och miljö med solidaritet och gemenskap. Låt oss bekämpa "fåtalens ekonomiska diktatur" och utveckla en frigörande ekonomisk demokrati.

Det är den sortens beslutsamhet, som kan återvinna framtidstron och övervinna svårigheterna. Det var den sortens framtidstro som en gång samlade människorna i den första första-maj-demonstrationen för i dag nittio år sedan.

x x x

Mötesdeltagare!

Årets första maj firar vi i en djupt allvarlig situation för det svenska samhället.

Vi demonstrerar för att återvinna rättvisan och tryggheten.

Vår demonstration är framför allt en fri och demokratisk folkrörelses manifestation av viljan att ta ett brett ansvar, grundat i de stora folkgruppernas intressen.

Sverige får inte skjutas i sank av ekonomisk vanskötsel och hård konfrontation.

Folkets väl går före storfinansens.

Landets väl går före den regeringsodugliga borgerlighetens.

Nu måste arbetarrörelsen få möjligheten att med breda lösningar, med ansvar och realism vända utvecklingen rätt.

x x x